

505 i sl.), napose kako to kršćanima pokazuje objava preko Isusa Krista i njegov novi zakon. Ta je nauka objašnjena u objektivnom smislu, a jednako istumačena s obzirom na subjektivan stav pojedinca. Tu je zapravo govor o vjeri kao počelu spasenja i (samo natuknuto a ne razrađeno jer spada u dogmatiku) o sredstvima spasenja, koja daje kršćanstvo. Na koncu je istaknut i zorno prikazan ideal života pojedinog kršćanina, koji se ostvaruje u savršenstvu što ga u ovom životu pojedinac može postići. U osobi Isusa Krista je prikazan taj ideal, a u vezi s njim pomoćna sredstva kršćanskog zakona. U tom dijelu je autorovo kršćansko gledanje na svijet i život došlo do izražaja u punom obliku.

U čitavom djelu, napose u prvom dijelu odskače autorov trud, da svoje izvode donosi na znanstveno kritički način. Ozbiljnost i naučna metoda njegova rada, odlika je ovoga djela. U didaktički se raspored građe ne mogu upuštati, ali već osnovna razdioba na dva glavna dijela, kako sam ih na početku spomenuo i redosljed građe u ovom svesku, pokazuje sustavnu nit autorovih izvađanja kojima je ostao vjeran i u pojedinim dijelovima ove knjige. Prva bugarska znanstvena moralna našla je u autorovoj osobi vrijedna i naučno spremna graditelja.

Zao mi je tek što moram spomenuti, da u ovo djelo nikako ne pristaju stranice 241—272 u onom obliku, kako su iznesene. Ako možda i jest potreban govor o t. zv. nomizmu i antinomizmu, ako i postoje izvjesna razmimoilaženja u pogledima dokle i kako ima zakon biti norma praktičnog djelovanja, moraju pogledi s jedne i s druge strane biti objektivno prikazani i kritički jednako nepristrano ocijenjeni. Autor se brzo i lako može osvjedočiti, da se iznesene zamjerke katoličkoj moralnoj nauci danas više ne mogu opetovati, pa ni po uglednim ruskim piscima. Kako su oni podlegli neznanstvenim prikazima protestanata prikazao je dr. R. Dabrowski u djelu: »Katolicka nauka moralnošći w przedstawieniu prawoslawnych teologow rosyjskich« (Warszawa, 1935); a kako su nastale njihove pripovijesti na račun katoličke nauke i koliko naučno vrijede, iznio je dr. Jos. Mausbach u djelu: Die katholische Moral und ihre Gegner (Köln, 1921) te Schilling u djelu: »Apologie der katholischen Moral«. Paderborn, 1926). Znanstvenom će radniku mnogo pripomoći ovi izvodi. Da mi o probabilizmu ne učimo ono što je navedeno na str. 271., pokazuje uvid u »Osnovu mor. bogoslovlje« str. 326. Uvjeren sam, da bi autor zadužio znanstvenu publiku, kad bi uzeo pod nož objektivne kritike i među bugarskim pravoslavnim teolozima raspršio neznanstvene bajke, što eto neopravdano prelaze iz knjige u knjigu sve do današnjega dana. I znanstvena istina može mnogo pridonijeti razumijevanju i boljim odnosima između pojedinih naroda, ako s njegovih pripadnika skida neosnovane prigovore, nastale u davno vrijeme zbog posve neznanstvenih razloga. A što je glavno: znanstvenoj se istini tako daje ono poštovanje, koje ona zaslužuje svagdje i na svakom mjestu.

Prof. A. Živković.

P. Michael Brlek OFM. De evolutione iuridica studiorum in ordine Minorum, Dubrovnik 1942. (Croatia), 8°, Str. 111.

Ova dobra kanonistička studija radi o povijesnom razvoju propisa o naukama i izobražavanju pripadnika velikog prosjačkog reda sv. Franje od njegovog osnutka (1223.) do rascijepa (1517.). Radnja je primljena i odobrena kao pismena doktorska disertacija na kanonističkom fakultetu franjevačkog papinskog sveučilišta »Antonianum« u Rimu. Predmet rasprave vrlo je dobro i stvarno razdijeljen u 3 poglavlja: 1) Učenje (De studiis), 2) Učenici (De studentibus), 3) Učitelji (De lectoribus). U obradbi, koja je dosta kratka i suhoparna, upotrijebljeni su skoro potpunoma svi izvori i dosadnja književnost. Nalazimo u njoj dosta zanimivih podataka i za opći studij teologije u srednjem vijeku i u klasičnom njegovom razdoblju. Tako n. pr. da je za postignuće akademskog stupnja magisterija (doktorata) trebalo redovno 12 godina sveučilišnog nauko-

vanja (str. 80). Zato su se tražili zaobilazni putevi, pa su u tom pogledu vrlo zanimivi autorovi izvodi pod naslovom: *De magistris bullatis* (str. 81. i sl.) o magistrima, koji su (napose u XIV. v.) postigli magisterij (doktorat) ne redovnim učenjem i ispitima, nego milošću sv. Stolice, koja se je davala posebnim bullom.

Ovu dobru znanstvenu radnju našeg mladog pregaoca spominjemo s priznanjem i s pohvalom preporučujemo svima, koji se za stvar zanimaju. Na knjižici nije označena ni cijena ni gdje se može naručiti.

Dr. Fr. H.

Dočkal dr. Kamilo: Naša zvona i njihovi lijevaoci. Prilog hrvatskoj kampanologiji (preštampano iz »Katoličkog Lista«) 8°, str. 132. — Zagreb 1942., Kuna 30.—.

Ovaj je prilog hrvatskoj kampanologiji pozdravilo svećenstvo još dok ga je čitalo u brojevima »Katoličkog Lista«, a ovako predloženo u posebnom izdanju, pozdravit će pogotovo. U suvislom će sustavu naime lakše i korisnije moći uočiti sve prednosti ovoga rada dr. Dočkala. Nije zanimivo samo ono što pisac ovdje niže iz povijesti zvona, od čega se prave, kako se lijevaju i glazbeno ugađaju, nego su za svećenike napose vrijedna poglavlja: o liturgičkoj važnosti zvona, te poglavlje: kako čuvati zvona da ne puknu. Ne ćemo pogriješiti ako primijetimo, da su zvona po našim crkvama redovito prepuštena na brigu i nebrigu isključivo zvonarima. Ali kad i dušobrižnik posebnom ljubavlju zavoli zvona svoje župe, posvećivati će im i posebnu brigu, jer su ona te brige vrijedna i potrebna.

Iz popisa župa i kapela kojih se imena spominju u ovoj radnji vidi se, da pisac nije posizao mnogo izvan teritorija zagrebačke nadbiskupije. Vjerojatno mu to nije bila nakana, jer bi radnja u tom slučaju iziskivala studij mnogo više izvora i otežčano skupljanje građe, što za čitav hrvatski teritorij stoji posvuda razasuta. Ali će mu biti zahvalno ne samo svećenstvo zagrebačke nadbiskupije, nego hrvatsko svećenstvo uopće, jer je autor ovim svojim trudom dao podstrek i ostalim biskupijama, da u svom krugu nađu dijecezanskog povjesnika, koji će poći istim putem. Tek nakon pojedinačnih predradnja, bit će moguće dati jedan opći stručni pregled hrvatske kampanologije.

Zanimiva i vrijedna radnja msgra dr. Dočkala treba da se nađe u svakoj župskoj knjižnici. Stoji samo 30 Kuna, a dobiva se kod autora (Zagreb, Kaptol 12).

A. Z.

Rad Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti knj. 272., (historičko-filozofijskoga i filozofičko-juridičkoga 123), 8°, str. 171, Zagreb 1942.

Ova knjiga Rada donosi tri rasprave Milana Rešetara: O Gunduliću (Glavne osobine G. jezika — Pjesme pripisivane G. — Akademijina izdanja G. djela). Pod naslovom: *Filozofijske studije* odštampan je ovdje II. dio radnje prof. dr. A. Bazale: »Svijet i svijest, subjekt i objekt«, čitane na svečanoj sjednici još u svibnju godine 1927. Prvi dio ove radnje pod naslovom »Metalogički korijen filozofije« štampan je u knj. 229. Rada. Kad izađe i III. dio koji autor naviješta, bit će o problemu bivanja i bitka zaokruženo izloženo mišljenje, koje »napušta metafizički teren u smislu logičke transcendencije i povlači se na stajalište objektivnog fenomenalizma, koji se zadovoljava misaonom redakcijom iskustva uz agnostičku resignaciju na »stvari o sebi« (str. 166.). Princip volje dolazi u radnji do odlučna izražaja. »U stvaralačkoj je volji tako udes i sudbina stvari« (str. 167). »Samo u vezi s njom intelektualna određenja zadobivaju realnu važnost« (168;).

A. Z.

Vlasnik: Hrvatska Bogoslovska Akademija, Zagreb, Kaptol 29. — Odgovorni urednik: Dr. Đuro Gračanin, Zagreb, Podolje 17. — Tisak Narodne tiskare; za tiskaru odgovara Rudolf Vedo, Zagreb, Kaptol 27.